

О. Любченко

**ЛЕСЬ КУРБАС. МЕТОДИКА РОБОТИ АКТОРА
В ТЕАТРА АКЦЕНТОВАНОГО ВПЛИВУ**

О. Liubchenko

**LES KURBAS. METHODOLOGY OF THE ACTOR'S WORK
IN THE THEATRE OF ACCENTED INFLUENCE**

Лесь Курбас. Повне ім'я Олександр-Зенон Степанович Курбас. Дата народження: 25 лютого 1887 року, м. Самбір, Львівської області. Видатний актор, український режисер і теоретик театру, який став засновником театру «Березіль». Батьки Леся Курбаса — Степан і Ванда Курбаси — були галицькими акторами зі сценічним прізвиськом Яновичі. Акторське мистецтво батьків вплинуло на світогляд хлопчика ще з малечку, адже Лесь, разом із батьками брав участь у виставах, виконуючи невеликі сценічні ролі.

Лесь Курбас навчався в Тернопільській гімназії, а з часом у Львівському університеті, де виступав за українізацію і був проти колонізації, через це молодий юнак був вимушений перевестись до Віденського університету на філософський факультет, закінчив драматичну школу при консерваторії, де йому вдалося познайомитись з кумиром європейського студентства Рудольфом Штайнером. Митець, спираючись на сучасні наукові відкриття у своїй антропософії, відчував себе близьким до молодого театрала — у русі через ці знання до надчуттєвого він відчував величезний потенціал. Захоплення Леся Курбаса Штайнером свідчило про тісний зв'язок Курбасових ідей з ідеями свого часу, пошук моральних цінностей, які були характерними для європейського мистецтва на початку століття. Молодий Лесь Курбас брав участь у виставах Штайнера і був впевнений у можливості злиття сцени і залу в єдине ціле. У висновках зробив для себе, що актори і глядачі повинні поділяти одну й ту саму моральну релігію. Завдяки такому єднанню світорозуміння, акторське мистецтво може перетнутися з телестезією, а театр стає загадкою майбутнього, яка трансформує за допомогою творчості душі, внутрішньо і психологічно людину. Таким чином у Леся Курбаса сформувався світогляд, який базувався на принципах, згідно з якими театр має прийти до своєї первісної форми релігійного акту.

Після закінчення навчання Лесь Курбас багато подорожував: Варшава, Прага, Берлін, Мюнхен і все заради того, щоб ознайомитись з тамтешнім рівнем театрального і сценічного мистецтва. У 1915 р. Лесь Курбас разом зі своїми друзями заснував перший український професійний театр у Тернополі, який мав назву «Тернопільські театральні вечори». Головна мета: постановка етнографічного репертуару, української класики та сучасних п'єс. Проте вже в 1916 р. Лесь Курбас переїжджає до Києва і приєднується до театру Миколи Садовського, відомого актора та режисера. У 1917 р. Лесь Курбас засновує студію для молодих акторів. Таким чином і виник Молодий театр, ставши початком нового сучасного українського театру. Акторська школа та її методика, за якою працювали актори Молодого Театру, мали на меті розкрити актора як розумного Арлекіна.

У 1922 р. з'явився на світ найбільш амбітний проект Леся Курбаса — мистецьке об'єднання «Березіль». Трупя театру, окрім театральних дисциплін, опанувала також знання філософії, історії, живопису а також займалася тренінгами для розвитку тіла, фехтуванням і танцями. Освоювала постанову дикції, розвивала

акробатичні та гімнастичні вміння. На сцені «Березолю» гралися такі вистави як: «Газ», «Народний Малахій», «Мина Мазайло», «Маклена Граса» та ін.

Під час творчої практики «Березолю» і набуття зрілої майстерності склалися виразно-індивідуальні особливості колективу — гостра відточена форма, сценічна умовність, філософська спрямованість, які забезпечувались ознаками пильної уваги до внутрішніх характеристик персонажів, відшліфованою технікою жесту, руху, пластики та чіткістю виконання малюнка вистави, хоча все це не виключало емоційної насиченості гри акторів.

Театрові прямих життєвих відповідностей, де дія розгортається за своїми внутрішніми законами, його персонажі взаємодіють між собою, а глядачі залишаються тільки пасивними спостерігачами подій, Лесь Курбас протиставив зовсім іншу систему умовностей, де театр активно вторгається в життя, впливає не тільки на емоції, а й насамперед на свідомість, на розум глядача, втягуючи його в дію, перетворюючи на учасника вистави.

Для Театру акцентованого впливу характерне:

1. Театр є об'єктом впливу, який вибирає окремі сегменти психіки глядача.
2. Театр вибирає і окремі механізми впливу на глядача.
3. Театр ставить собі одиночні завдання.

Лесь Курбас створив систему виховання акторів, яка складається з цілого ряду законів: закон трансформації, закон мотивації, закон послідовності дій, закон виразності, закон фіксації, закон економності, закон світосприйняття, закон перспективи дій, закон ритмічності, закон контрастності. Робота актора за методом театру акцентованого впливу полягає в тому, що актор має пройти всі етапи вивезгаданих законів.

Тут слід навести для прикладу драматургічний твір Миколи Куліша «Маклена Граса» (героїня твору «Маклена»). Послідовні етапи роботи актора над роллю такі:

1. Ознайомитись з біографією Миколи Куліша, проаналізувати творчий шлях і взаємовідносини із соціальним середовищем існування, конкретні події його життя, які зробили значний вплив на розвиток драматургії та світогляду.
2. Прочитати та проаналізувати п'єсу «Маклена Граса». Скласти подієвий аналіз п'єси, визначити жанр, проблематику драматургічного твору. Проаналізувати поведінку героїв, в заданому автором середовищі існування.
3. Скласти роман життя героїні Маклена. Пройти життєвий шлях персонажа. Становлення як особистості та формування світогляду, почуттів, думок і мети життя героїні. Розгадати внутрішній монолог (сховані думки) Маклени Граса.
4. Увійти в систему тіла мого Я, як актора і тіла мого Я — персонажу. Тіло актора — інструмент і засіб творчості. За допомогою акторської техніки провести практичний метод до акторського перевтілення.
5. За законом трансформації знайти символічне рішення образу персонажа, яке спонукало б асоціації, відповідні режисерські засоби в глядача.
6. За законом фіксації, передусім зафіксувати зовнішню дію, потім освоїти фіксацію внутрішньої дії, тобто шлях мислення, методом знаходження знаку, який відповідає змісту.
7. За законом світосприйняття, сприймати текст крізь призму розуміння змісту та сенсу від почутого, побаченого і відчутого.

8. Дотримувати контрастів, щоб глядач побачив виставу в «обсязі». Підтримувати ритмічність дії за допомогою показу характерів, вчинків і явищ у непереривному розвитку.
9. Пошук у середовищі вистави сценічного образу, дотримуючи всіх вищезгаданих законів системи «перетворення» Театру акцентованого впливу.
Вищезгадані етапи є головними правилами, яких слід дотримувати при створенні сценічного або кінообразу за методом «перетворення» Театру акцентованого впливу.

Д. Назаренко

КОМЕРЦІЙНІ ТЕАТРИ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ ТА ЇХ СПЕЦИФІКА РОБОТИ

D. Nazarenko

COMMERCIAL THEATRES IN THE UNITED STATES OF AMERICA AND THEIR PECULIARITIES OF WORK

Дослідження присвячене специфіці та історії театрів у США, історії їх виникнення, видатним людям, котрі реформували класичні європейські Шекспірівські п'єси. Також розкрито питання: чому саме в Сполучених Штатах Америки найбільш поширеними є комерційні види театру.

У розвідці йтиметься про особливості роботи комерційних театрів, про те, як вони розвивалися у ХХ ст. У ході цього дослідження розглянемо історію становлення театру та новітніх акторів того часу, а також такі явища, як-от «Off-Broadway» та «Off-Off-Broadway».

Після здобуття політичної незалежності США американська публіка легко та з неабияким задоволенням приймала як англійську драматургію, зокрема твори Шекспіра, так і її вільні сценічні адаптації. Актори з Англії будь-якого рівня знаходили в Новому Світі вдячну аудиторію. До цього часу американці, як глядачі, так і виконавці, уже були ознайомлені з творчістю Едмунда Кіна, Чарлза Кембла, Вільяма Макріді, Чарлза Кіна та інших англійських акторів. Протягом кількох десятиліть їхній вплив визначав особливості американського сценічного мистецтва.

На початку ХХ ст. глядачі побачили акторів різних театральних шкіл з Європи, а це театр «Старий голубник», «Еббі Тієтр» з Ірландії, група Гренвілла-Баркера з Великобританії тощо. У період перших тридцяти років Бродвей у Нью-Йорку став центром театального життя. Саме там уперше можна було почути ім'я Флоренса Зіґфельда, який став відомим своїми шоу та «Зіґфельдськими дівчатами». Режисер Джордж Крем Кук був першим новатором, метою якого було зробити театр «храмом мистецтва», як за часів Стародавньої Греції. Цікавим ходом у виставі за п'єсою О'Ніла став збудований у 1918 р. купол, який створював ілюзію нескінченного космосу, по якому блукав чорношкірий герой, котрий проголосив себе імператором одного з Вест-Індських островів. Гра звуків, які наближалися та віддалялися, поєднувалася із несподівано зникаючим світлом, що вразило глядачів і критиків.

Слід зазначити, що в США державні театри взагалі відсутні. Основну роль у театральному житті відіграють бродвейські театри, які також відомі як комерційні. Це справжні шоубізнесові підприємства, спрямовані на отримання прибутку. Більшість бродвейських вистав відображають ідеї масової культури, постановки